

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

Μηνιαία ανεξάρτητη-αδέσμευτη ηλεκτρονική έκδοση,
σε θέματα Θεάτρου Σκιών, σάτιρας και ευρύτερης ενημέρωσης
Περίοδος Α' Τεύχος 81 ΙΟΥΝΙΟΣ 2026

Έγιναν-Θα γίνουν στην Ελλάδα και αλλού τον ΙΟΥΝΙΟ

Επιμέλεια: Πάνος Καπετανίδης

Ο έκτος μήνας του Γρηγοριανού (Νέου) Ημερολογίου, με διάρκεια 30 ημέρες. Αρχικά, ο Junius ήταν ο τέταρτος μήνας του δεκάμηνου Ρωμαϊκού ημερολογίου και πήρε το όνομά του, κατά την επικρατέστερη εκδοχή, από τη θεά Γιούνιο (Juno, Ήρα), σύζυγο του Γιούπιτερ (Jupiter, Ζευς) και προστάτιδα του οίκου και του γάμου, στον οποίο είναι αφιερωμένος ο μήνας. Κατά μία άλλη εκδοχή, ο Ιούνιος πήρε το όνομά του από τον Λεύκιο Ιούνιο Βρούτο, τον πρώτο Ύπατο που θεμελίωσε τη Δημοκρατία στην Ρώμη, τον 5ο αιώνα π.Χ.. Με την αναμόρφωση του Ρωμαϊκού Ημερολογίου από τον Νουμά Πομπίλιο, έλαβε την έκτη θέση στο δωδεκάμηνο, πλέον, Ρωμαϊκό Ημερολόγιο, θέση που διατηρεί μέχρι σήμερα.

Στο αρχαίο Αττικό Ημερολόγιο, ο Ιούνιος αντιστοιχούσε με το δεύτερο δεκαπενθήμερο του μήνα **Θαργηλιώνα** και το πρώτο δεκαπενθήμερο του μήνα **Σκιροφοριώνα**. Στο διάστημα αυτό, στην **Αθήνα**, γιορτάζονταν τα:

Βενδίδεια, προς τιμήν της θρακικής θεότητας Βενδίδος (Αρτέμιδας).

Καλλυντήρια και Πλυντήρια, γιορτές που σχετίζονταν με τον καθαρισμό του ναού της θεάς Αθηνάς.

Σκιροφόρια, γυναικεία γιορτή προς τιμήν της Αθηνάς, της Δήμητρας και της Περσεφόνης.

Διπλόλεια, εορτή αφιερωμένη στον Δία με θυσία βοδιού.

Αρρητοφόρια, προς τιμήν της θεάς Αθηνάς.

Στη νεώτερη Ελλάδα, ο Ιούνιος έχει πολλές λαϊκές ονομασίες, που σχετίζονται με τις αγροτικές ασχολίες της εποχής:

Θεριστής, λόγω του ότι είναι ο κατεξοχήν μήνας του θερισμού των δημητριακών.

[Καλώς τότε το θεριστή, όπου μας εγλιτώνει και με τα σάρια τα πολλά, το σπίτι μας φορτώνει.]

Αλυτσατσής, Ρινιαστής, Ορνιαστής και Απαρνιαστής, ονομασίες που προέρχονται από την τεχνητή γονιμοποίηση των ήμερων σύκων, με καρπούς αγριοσυκιάς.

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Πάνος Β. Καπετανίδης
Τηλέφωνο: 210 46 16 664

Διόρθωση κειμένων:

Θωμάς Αθ. Αγραφιώτης

Εξώφυλλο

Πάνου Καπετανίδη

Τα κείμενα, που φιλοξενούνται στο ψηφιακό έντυπο "**Ο Καραγκιόζης Αλογόκριτος**", εκφράζουν τις προσωπικές απόψεις των συντακτών τους, κάτι που δεν συνεπάγεται υποχρεωτικά και την αποδοχή τους από τους υπεύθυνους της ύλης του.

Κερασάρης και Κερασινός, λόγω της ωρίμανσης των κερασιών.

Τζιτζικάρης, λόγω της δυναμικής παρουσίας των τζιτζικιών.

Τον Ιούνιο έχουμε το θερινό ηλιοστάσιο με τη μεγαλύτερη μέρα του χρόνου για το Βόρειο Ημισφαίριο, που πρακτικά σημαίνει την έναρξη του καλοκαιριού.

Σημαντικές Ημερομηνίες & Γεγονότα:

Τον Ιούνιο έχουν συμβεί μερικά από τα πιο καθοριστικά γεγονότα της παγκόσμιας και της ελληνικής ιστορίας, από την αρχαιότητα μέχρι και τη σύγχρονη εποχή:

• **1 Ιουνίου:** Παγκόσμια Ημέρα Γονέων.

• **1 Ιουνίου 1962:** Θεμελιώνεται το αεροδρόμιο του Ελληνικού στην Αθήνα.

• **4 Ιουνίου 1989:** Η καταστολή των διαδηλώσεων στην Πλατεία Τιεν Αν Μεν στο Πεκίνο.

• **5 Ιουνίου:** Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος.

• **6 Ιουνίου 1944:** Η Απόβαση στη Νορμανδία (D-Day), η μεγαλύτερη αμφίβια επιχείρηση στην ιστορία, που έκρινε την έκβαση του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

• **6 Ιουνίου 1923:** Καθορίζονται οριστικά τα ελληνοτουρκικά σύνορα στη Διάσκεψη της Λοζάνης.

• **11 Ιουνίου 323 π.Χ.:** Ο θάνατος του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη Βαβυλώνα.

• **15 Ιουνίου 1215:** Η υπογραφή της Magna Carta, από τον βασιλιά Ιωάννη τον Ακτήμονα, θέτοντας τις βάσεις για το σύγχρονο δίκαιο.

• **17 Ιουνίου 1917:** Η Ελλάδα εισέρχεται επίσημα στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και στο πλευρό της Αντάντ.

• **18 Ιουνίου 1815:** Η Μάχη του Βατερλό, όπου ο Ναπολέων Βοναπάρτης υπέστη την οριστική του ήττα.

• **20-21 Ιουνίου, Θερινό Ηλιοστάσιο:** Σηματοδοτεί την επίσημη έναρξη του καλοκαιριού. Ο μήνας αυτός είναι ιδανικός για τις πρώτες εξορμήσεις στη θάλασσα και συνδέεται έντονα με τη φύση και τις γεωργικές εργασίες.

• **21 Ιουνίου 1913:** Η Μάχη Κιλκίς-Λαχανά, κατά τον Β' Βαλκανικό Πόλεμο, μια από τις φονικότερες στην ιστορία του ελληνικού στρατού.

• **24 Ιουνίου:** Γενέθλιον του Τιμίου Προδρόμου (Κλήδονας).

• **Ιούνιος 2024:** Καταγράφηκε ως ο θερμότερος Ιούνιος όλων των εποχών για την Ελλάδα από την έναρξη των καταγραφών.

Ο «Κλήδονας» είναι μια λαϊκή μαντική διαδικασία, από τις πιο τελετουργικές όλων των παραδόσεων του τόπου μας, σύμφωνα με τον οποίο αποκαλύπτεται στις άγαμες κοπέλες η ταυτότητα του μελλοντικού τους συζύγου. Η ίδια η λέξη υπάρχει από την εποχή του Ομήρου, «κλήδων» ονομαζόταν ο προγνωστικός ήχος, και κατ' επέκταση το άκουσμα σιωνισμού ή προφητείας, ο συνδυασμός τυχαίων και ασυνάρτητων λέξεων ή πράξεων, κατά τη διάρκεια μαντικής τελετής, στον οποίο συνδυασμό αποδιδόταν προφητική σημασία.

Η λέξη συναντάται στους Ηρόδοτο, Αισχύλο (Προμηθέας Δεσμώτης) και στον Παιουσανία. Στην

Παλαιά Διαθήκη, η λέξη εντοπίζεται σε χωρίο του Δευτερονομίου (Δτ. 18:10-14), όπου έχουμε ρητή απαγόρευση τέλεσης του εθίμου. Με τη σημασία του γνωστοποιώ, φημίζω, συναντάται στην Οδύσσεια, στην Ιλιάδα, στην Θεογονία, στην Άλκηστη και αποσπάσματα του Ευριπίδη και στην Αριστοφανική Λυσιστράτη. Η λέξη εντοπίζεται και ως όνομα και επίκληση, Κληδόνιος, των Δία και Ερμή, διότι αυτοί έδιναν τις Κληδόνες, τους οιωνούς στους ανθρώπους. Από τα πανάρχαια χρόνια και ως τα σήμερα, η επιθυμία και η περιέργεια των ανθρώπων ήταν να ρίξουν μια ματιά στα μελλούμενα, για να μπορέσουν να δουν και να γνωρίσουν τα γραμμένα της μοίρας τους.

Την παραμονή του Αϊ-Γιαννιού, οι ανύπαντρες κοπέλες μαζεύονται σε ένα από τα σπίτια του χωριού, όπου αναθέτουν σε κάποιο μέλος της συντροφιάς, συνήθως σε μια «Μαρία» (στην Θράκη, ο ρόλος αυτός δίνεται στην ονομαζόμενη «Καλλινίτσα»), της οποίας και οι δύο γονείς

είναι εν ζωή, να φέρει, από το πηγάδι ή την πηγή, το «αμίλητο νερό».

Η ονομασία αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι η εν λόγω κοπέλα και η συνοδεία της πρέπει να ολοκληρώσουν την αποστολή αυτή, τηρώντας απόλυτη σιωπή.

Επιστρέφοντας στο σπίτι όπου τελείται ο κλήδονας, το νερό αδειάζεται σε πήλινο -ως επί το πλείστον- δοχείο, στο οποίο η κάθε κοπέλα ρίχνει ένα αντικείμενο, το λεγόμενο ριζικάρι. Συνήθως, πρόκειται για κάποιο προσωπικό αντικείμενο, συχνά μάλιστα πολύτιμο. Στη συνέχεια, το δοχείο σκεπάζεται με κόκκινο ύφασμα «κλειδώνεται» και τοποθετείται σε ανοιχτό χώρο. «Κλειδώνουμε τον κλήδονα με τ' Αγιαννιού τη χάρη, κι όποια 'χει καλό ριζικό να δώσει να τον πάρει».

Εκεί παραμένει όλη τη νύχτα υπό το φως των άστρων, για να «ξαστριστεί». Οι κοπέλες επιστρέφουν ύστερα στα σπίτια τους. Λέγεται ότι τη νύχτα αυτή θα δουν στα όνειρα τους το μελλοντικό τους σύζυγο. Την παραμονή της γιορτής των γενεθλίων του Αγίου Ιωάννη, εκτός από την τέλεση του Κλήδονα, οι κάτοικοι του χωριού ανάβουν φωτιές, τις λεγόμενες «μπουμπούνες». Μια μεγάλη φωτιά στήνεται στην πλατεία του χωριού ή σε ένα μέρος ανοιχτό, ώστε να φαίνεται από παντού.

Άλλες μικρότερες φωτιές ανάβουν σε όλους τους μαχαλάδες, προσπαθώντας ο κάθε ένας να ανάψει την μεγαλύτερη φωτιά, πάνω από τις οποίες πηδάνε όλοι οι κάτοικοι του χωριού. Έλεγαν ότι αν πηδούσαν τρεις φορές, θα έφευγαν οι ψύλλοι και οι κοριοί. Ανήμερα του Αϊ-Γιαννιού, αλλά πριν βγει ο ήλιος, ώστε να μην εξουδετερωθεί η μαγική επιρροή των άστρων, η υδροφόρος νεαρή της προηγούμενης φέρνει μέσα στο σπίτι το αγγείο.

Το μεσημέρι, ή το απόγευμα, συναθροίζονται πάλι οι ανύπαντρες κοπέλες. Αυτήν τη φορά, όμως, στην ομήγυρη μπορούν να συμμετέχουν και παντρεμένες γυναίκες, συγγενείς και γείτονες και των δύο φύλων, καλεσμένοι για να παίξουν το ρόλο μαρτύρων της μαντικής διαδικασίας. Καθισμένη στο κέντρο της συντροφιάς, η «Μαρία» ανοίγει τον κλήδονα. «Ανοίγουμε τον κλήδονα με τ' Αγιαννιού τη χάρη και όποια έχει καλό ριζικό σήμερα ναν το πάρει». Και ανασύρει ένα-ένα από το αγγείο τα αντικείμενα, που αντιστοιχούν στο «ριζικό» κάθε κοπέλας, απαγγέλλοντας ταυτόχρονα δίστιχα, είτε όπως τα θυμάται, είτε από συλλογή τραγουδιών ή ακόμη από ημεροδείκτες.

Το δίστιχο που αντιστοιχεί στο αντικείμενο της κάθε κοπέλας θεωρείται ότι προμηνύει το μέλλον της και σχολιάζεται από τους υπόλοιπους, που προτείνουν τη δική τους ερμηνεία σε σχέση με την ενδιαφερόμενη.

Προς το σούρουπο, όταν τελειώσει η μαντική διαδικασία, η κάθε κοπέλα γεμίζει το στόμα της με μια γουλιά αμίλητο νερό και στέκεται μπροστά σε ανοιχτό παράθυρο, έως ότου ακούσει το πρώτο ανδρικό όνομα. Αυτό πιστεύεται ότι θα είναι και το όνομα του άνδρα που θα παντρευτεί. Μετά το τέλος όλης αυτής της διαδικασίας, στήνεται μεγάλο γλέντι στο οποίο συμμετέχει όλο το χωριό.

ΑΛΟΓΟΚΡΙΤΕΣ ΓΝΩΜΕΣ του Πάνου Καπετανίδη

Η αγωγή του λόγου ΜΕΡΟΣ 2ο

3. Η Φωνή του λάρυγγα/λαιμού (Η «μάγκικη» φωνή)

Αυτή χρησιμοποιείται για χαρακτήρες, όπως π.χ. ο Σταύρακας.

- Η άσκηση: Σφίξτε ελαφρά τα δόντια και τραβήξτε το κάτω σαγόι λίγο προς τα έξω. Μιλήστε, σαν να βγαίνει ο ήχος, μόνο από τις άκρες των χειλιών σας.

- Το ζητούμενο: Ο ήχος γίνεται πιο βραχνός και «στεγνός». Δοκιμάστε να πείτε: «Τι λες ρε μόρτη;».

4. Η Φωνή «Κεφαλής» (Το ηχείο του μετώπου)

Χρησιμοποιείται για γυναικίους ρόλους (ή και για τον Μορφονιό μαζί με ρινικό αντηχείο).

- Η άσκηση: Κάντε έναν ήχο σαν σειρήνα («ουί-ουί»), ξεκινώντας από χαμηλά και ανεβαίνοντας πολύ ψηλά.

- Το ζητούμενο: Στο πιο ψηλό σημείο, θα νιώσετε τον ήχο να «φεύγει» από το λαιμό και να πηγαίνει προς το μέτωπο. Αυτή η φωνή είναι λεπτή και διαπεραστική.

5. Άσκηση Εναλλαγής (Ο Διάλογος)

Προσπαθήστε να πείτε μια απλή πρόταση (π.χ. «Πεινάω πολύ σήμερα») αλλάζοντας τοποθέτηση:

1. Σαν να είστε στο στήθος (Βαρύς, επιβλητικός).

2. Σαν να είστε στη μύτη (Λεπτός, γκρινιάρης).

3. Σαν να είστε στο μέτωπο (Πολύ ψιλός, κωμικός).

Θέλετε να δοκιμάσουμε να εφαρμόσουμε αυτές τις τεχνικές σε κάποιο συγκεκριμένο διάλογο του Καραγκιόζη;

Φυσικά! Ας δοκιμάσουμε έναν κλασικό διάλογο ανάμεσα σε Χατζηαβάτη και Καραγκιόζη. Αυτό το απόσπασμα είναι ιδανικό γιατί απαιτεί απότομη εναλλαγή ανάμεσα στη ρινική και τη λαϊκή/φυσική φωνή.

Το Σενάριο: **"Η Πείνα του Καραγκιόζη"**

Οδηγίες για σένα:

1. **Χατζηαβάτης** (Ρινική φωνή-Μύτη): Μίλα ψιλά, σαν να κλείνεις ελαφρά τη μύτη σου. Δείξε δουλοπρέπεια και ευγένεια.

2. **Καραγκιόζης** (Φυσική/Λαρυγγική φωνή): Μίλα πιο βαριά, κοφτά και με τσαμπουκά. Η φωνή βγαίνει από το λαιμό.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: (Ρινικά και σιγανά)
«Καλησπέρα, Καραγκιόζη μου, καλό μου φιλαράκι! Πώς πάει η υγεία σου, πώς πάνε οι δουλειές σου;».

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: (Απότομα και βαριά)
«Άσε μας ρε Χατζηχατζούκο, που θέλεις και νέα! Η κοιλιά μου παίζει ντέφι από την πείνα και

εσύ με ρωτάς για την υγεία μου;».

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: (Πονηρά και ακόμα πιο ρινικά)

«Μα, Καραγκιόζη μου, σου έχω μια δουλειά... Μια δουλειά περίφημη στο σαράι του Πασά!».

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: (Ειρωνικά και δυνατά)

«Στο σαράι; Ελπίζω η δουλειά να είναι να δοκιμάζω τα ψητά του Βεζύρη, γιατί αν είναι για σκάψιμο, βρες άλλο κορόιδο!».

Πώς να το εξασκήσεις:

- Η Παύση: Κάνε μια μικρή παύση 1-2 δευτερολέπτων, πριν αλλάξεις χαρακτήρα. Αυτό βοηθάει το μυαλό σου να «κλειδώσει» τη νέα τοποθέτηση.
- Η Κίνηση: Δοκίμασε να κουνάς το σώμα σου. Όταν κάνεις τον Χατζηβατή, λύγισε ελαφρά τη μέση (υπόκλιση). Όταν κάνεις τον Καραγκιόζη, σήκωσε τους ώμους και δείξε έτοιμος για καυγά.

Η ενεργοποίηση των αντηχείων ξεκινά πάντα από τη σωστή διαχείριση της αναπνοής και τη χαλάρωση.

Ακολουθούν δύο απλοί τρόποι, για να νιώσετε τη φωνή σας να «αντηχεί» στα σωστά σημεία:

1. Ενεργοποίηση Θώρακα (για βάθος και ηρεμία)

- Η άσκηση: Τοποθετήστε το χέρι σας στο στήθος και πάρτε μια βαθιά διαφραγματική αναπνοή. Καθώς εκπνέετε, βγάλτε έναν πολύ χαμηλό ήχο «Μμμ» (σαν να μουρμουρίζετε).

- **Τι προσέχουμε:** Προσπαθήστε να νιώσετε μια ελαφριά δόνηση στο στήθος σας. Αν δεν τη νιώθετε, χαμηλώστε και άλλο τον τόνο της φωνής σας. Αυτό βοηθά τη φωνή να αποκτήσει σώμα και ζεστασιά.

2. Ενεργοποίηση Προσώπου/«Μάσκας» (για ένταση και λάμψη)

- Η άσκηση: Πάρτε ανάσα και με κλειστό το στόμα, κάντε έναν ήχο, σαν να δοκιμάζετε

κάτι πολύ νόστιμο ("Μμμ!"). Φανταστείτε ότι ο ήχος δεν βγαίνει από τον λαιμό, αλλά από τα χείλη και τη μύτη σας.

- Τι προσέχουμε: Θα πρέπει να νιώσετε ένα «γαργαλητό» στα χείλη ή γύρω από τη μύτη. Αυτό είναι το λεγόμενο mask resonance, που επιτρέπει στη φωνή να ακούγεται καθαρά και δυνατά, χωρίς καθόλου πίεση στο λαιμό.

3. Η «Σκάλα» των Αντηχείων

Δοκιμάστε να πείτε τη λέξη «Μα», ξεκινώντας από πολύ χαμηλό τόνο (νιώθοντας το στήθος) και ανεβαίνοντας σταδιακά σε πολύ υψηλό τόνο (νιώθοντας τον ήχο να ανεβαίνει προς το μέτωπο).

Θα θέλατε να εστιάσουμε σε κάποιο συγκεκριμένο πρόβλημα που αντιμετωπίζετε, όπως η κούραση της φωνής ή η χαμηλή ένταση, όταν μιλάτε;

Εφόσον το αναφέρετε, η κούραση της φωνής είναι το πιο συνηθισμένο ζήτημα, ειδικά για όσους μιλούν πολύ μέσα στην ημέρα. Συχνά συμβαίνει, επειδή «σπρώχνουμε» τον ήχο μόνο από το λαιμό, αντί να αφήνουμε τα αντηχεία να κάνουν τη δουλειά της ενίσχυσης.

Αν νιώθετε τη φωνή σας να «κλείνει» ή τον λαιμό σας να σφίγγει μετά από ώρα, δύο είναι τα βασικά σημεία προσοχής:

1. Η σωστή στήριξη (Διάφραγμα): Όταν η αναπνοή είναι ρηχή (ψηλά στο στήθος), ο λαιμός αναλαμβάνει όλη την πίεση. Η βαθιά αναπνοή λειτουργεί ως το «καύσιμο» που προστατεύει τις χορδές.

2. Η τοποθέτηση στη «Μάσκα»: Όπως είδαμε, αν μάθετε να στέλνετε τον ήχο προς τα μπροστά (ρινική κοιλότητα και χείλη), η φωνή αποκτά ένταση χωρίς κόπο.

Ένα πολύ χρήσιμο «κόλπο» για άμεση ανακούφιση είναι οι ασκήσεις με καλαμάκι σε ένα ποτήρι νερό (straw phonation), που βοηθούν τις φωνητικές χορδές να χαλαρώσουν, ενώ δονούνται.

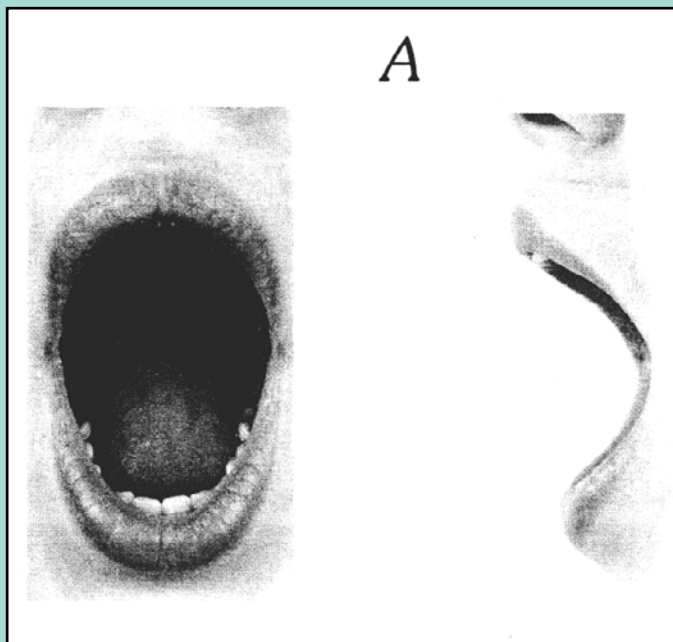
Η άσκηση με το καλαμάκι (SOVTE) = (Semi-Occluded Vocal Tract Exercises-Ασκήσεις Ημίκλειστου Φωνητικού Σωλήνα) είναι μια αποτελεσματική τεχνική ημι-αποκλεισμένης φωνητικής οδού, που χαλαρώνει τις φωνητικές χορδές, μειώνει την ένταση και βελτιώνει την αντήχηση.

Πώς γίνεται:

Προετοιμασία: Πάρτε ένα κανονικό καλαμάκι (όσο πιο στενό, τόσο το καλύτερο για μεγαλύτερη αντίσταση).

Η Άσκηση: Τοποθετήστε το καλαμάκι ανάμεσα στα χείλη σας, σφραγίζοντας καλά, έτσι ώστε να μην βγαίνει αέρας από το στόμα.

Ήχος: Κάντε έναν ήχο «ου» (μουγκρητό) ή κάντε γλιστρήματα (glissando) από

χαμηλές σε υψηλές νότες και αντίστροφα, μέσα από το καλαμάκι.

Νερό (Προαιρετικό): Για καλύτερα αποτελέσματα, φυσήξτε μέσα στο καλαμάκι, ενώ αυτό βρίσκεται μέσα σε ένα ποτήρι με λίγο νερό, δημιουργώντας φουσαλίδες.

Διάρκεια: Επαναλάβετε για 2-3 λεπτά. Θα νιώσετε άμεση ανακούφιση και ενεργοποίηση της φωνής.

Σαρδάμ:

Το μπέρδεμα της γλώσσας, το προφορικό ολίσθημα, εδώ και

χρόνια το λέμε σαρδάμ. Σύμφωνα με την επικρατέστερη εκδοχή, το σαρδάμ είναι ο αναγραμματισμός του επωνύμου του Αχιλλέα Μαδρά, ενός από τους πρωτεργάτες του ελληνικού κινηματογράφου.

Ο Μαδράς, που γεννήθηκε στην Πόλη το 1875 και πέθανε στην Αθήνα το 1972, ήταν ένας απίστευτος τύπος, πολυπράγμων, θεατρικός ηθοποιός, κινηματογραφικός παραγωγός και σκηνοθέτης, που ξεκίνησε την καριέρα του στο Παρίσι, ως μέλος του θιάσου της Σάρας Μπερνάρ. Υπέγραψε κάποιες καλτ ταινίες του πρώιμου ελληνικού σινεμά, όπως η «Μαρία η Πενταγιώτισσα» το 1929 και ο «Μάγος της Αθήνας» το 1931.

Κάποιοι τον ύμνησαν, κάποιοι τον κατακεραύνωσαν ως τσαρλατάνο και γραφικό, σίγουρο είναι πάντως πως ο Αχιλλέας Μαδράς δεν πέρασε απαρατήρητος από το καλλιτεχνικό στερέωμα της Ελλάδας. Τώρα, υποτίθεται πως το «σαρδάμ» ειπώθηκε από τον ίδιο τον Μαδρά, όταν αυτός σατίρισε τη συνήθειά του να μπερδεύει τα λόγια του.

Μου πήρε αρκετά χρόνια, για να καταλάβω ότι οι σχολές **«δημοσιογραφίας»** (δεν έβαλα τυχαία τα εισαγωγικά) προφανώς διδάσκουν ότι προκειμένου όταν μια λέξη τελειώνει σε γράμμα σύμφωνο και η αμέσως επόμενη αρχίζει πάλι από σύμφωνο, να βάζουν ενδιάμεσα ένα **«ε»** ή ένα **«α»**.....! Η τέλεια ανοησία. Προς στιγμή, νόμιζα ότι το κάνουν επειδή κάτι, κάποια λέξη, κάποιο όνομα, δεν θυμούνται. Όταν κατάλαβα ότι το κάνουν **ΟΛΟΙ** (πάντα βεβαίως υπάρχουν φωτεινές εξαιρέσεις), τότε κατάλαβα τι τραβάει η έρμη ελληνική γλώσσα. Μία **«πάουζα»**, όπως μας έλεγε στη δραματική σχολή του **Πειραιϊκού Συνδέσμου** η αείμνηστη δασκάλα ορθοφωνίας και μεγάλη τραγωδός **Πίτσα Καπιτσινέα**, μια μικρή «παυσούλα» δηλαδή γλυτώνει τη γλώσσα μας από ένα ανεπιθύμητο Σαρδάμ.

Σημαντικές μελέτες και αναφορές, που αφορούν την ορθοφωνία και την αγωγή του λόγου, θα βρουν οι ενδιαφερόμενοι στο βιβλίο των εξαιρετων δασκάλων αγωγής λόγου: **α) του Νίκου Δ. Παπακωνσταντίνου β) του Καρακτιώζη και γ) Δημήτρη Μυράτ.**

Στην Εκπαίδευση: Χρησιμοποιείται μέσω του εκπαιδευτικού δράματος για την ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας και του προσωπικού ύφους των μαθητών.

Θεραπευτική Χρήση: Η αγωγή του λόγου αξιοποιείται σε προγράμματα για άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρίες, ενισχύοντας την κοινωνικοποίηση **και την αυτοέκφραση.**

ΓΝΩΜΗ:

2ο μέρος

«Ο Θησαυρός του Θεού»

(συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος)

Ήταν ανάγκη λοιπόν να αξιοποιηθούν συστηματικά και ορισμένες άλλες διαστάσεις της ανθρώπινης θρησκευτικότητας, οι οποίες όμως θα προσανατολιζόνταν από τη λαϊκή παράδοση προς την απαιτητικότερη πατερική θεολογία.

Οπωσδήποτε, η απόπειρα αυτή δεν ήταν καθόλου εύκολη. Θα

έπρεπε η Θεολογία των Πατέρων να ενταχθεί σε ένα λαϊκό θέαμα με τέτοιον τρόπο, ώστε (παράλληλα με τη λαϊκή παρακαταθήκη) να σκιαγραφηθεί και μια ειδικότερη εκκλησιολογική και σωτηριολογική διδασκαλία με απόλυτο σεβασμό στις απαιτήσεις του έντεχνου λόγου, της παιδικής ψυχοσύνθεσης και της θεολογικής σκέψης.

Το έργο «Ο Θησαυρός του Θεού» έχει ως αφετηρία την εποχή της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Μετά την άλωση του 1453, ένας ζακουντός ηγεμόνας της Δύσης φτάνει στην Κωνσταντινούπολη. Πρόκειται για ένα ιστορικό πρόσωπο, το οποίο όμως έχει ξεφύγει από τα στενά πλαίσια της ιστορικής πραγματικότητας και έχει περάσει στη διάσταση του θρύλου. Το όνομά του είναι Φρειδερίκος Κοκκινόγενης ή Βαρβαρόσας. Για το Βυζάντιο, ο Βαρβαρόσας είναι γνωστός ως ο ηγεμόνας που προκάλεσε μεγάλες καταστροφές στην Θράκη κατά την Τρίτη Σταυροφορία (1189-1192) και απείλησε με καταστροφή ακόμα και την Πόλη. Χαρακτηριστικό όμως υπήρξε και το τέλος του. Πνίγηκε σε ένα ποτάμι στην Κιλικία της Μικράς Ασίας.

Μετά την πτώση της Ανδριανουπόλεως, τα στρατεύματα του Φρειδερίκου κατέλαβαν την Θράκη σχεδόν μέχρι τα τείχη της Κωνσταντινούπολεως. Μια σχετική πηγή αναφέρει τα εξής: «Όλη η Κωνσταντινούπολη τρέμει από φόβο σκεπτόμενη ότι πλησιάζει η καταστροφή της και η εξόντωση του πληθυσμού της». Ο Βαρβαρόσας «πνίγηκε στην Ταρσό της Κιλικίας, προσπαθώντας να διαβεί έναν κείμαρρο. Στην Γερμανία με τίποτε δεν ήθελαν να πιστέψουν ότι τον έκασαν. Ένας θρύλος γεννήθηκε: Ο αυτοκράτοράς τους απλώς κοιμόταν σ' ένα βουνό της Θουριγγίας. Κάποιοι μάλιστα ορκίζονταν ότι είδαν το κόκκινο γένι να εξέκει κάτω από το

μάρμαρο "του δόθην τάφου του". Σίγουρα θα ξηπνούσε κάποια στιγμή και θα οδηγούσε τη Γερμανία στο δοξασμένο πεπρωμένο της. Ο θρύλος επέζησε επτά αιώνες».

Για τις ανάγκες του έργου, ο Βαρβαρόσας επιστρέφει στη ζωή όχι σαν υπαρκτό πρόσωπο, αλλά σαν ένας θρύλος που σημάδεψε αρνητικά την ιστορία. Ο εγωπαθής και αιμοσταγής αυτός ηγεμόνας έχει μάθει από ένα κρησμό ότι κάπου στους Αγίους Τόπους βρίσκεται κρυμμένος ένας ανεκτίμητος θησαυρός που είναι γνωστός ως ο «Θησαυρός του Θεού». Επιστρέφει λοιπόν, ποιητική αδειά, στην τουρκοκρατούμενη πλέον Ανατολή, για να αποκτήσει αυτά τα πλούτη και να γίνει κοσμοκράτορας. Παίρνει για βοηθό τον Καραγκιόζη και το ταξίδι ξεκινάει. Η επιλογή του «σοφού μαυρομάτη» δεν ήταν τυχαία, καθώς ο βασιλιάς χρειαζόταν έναν έξυπνο σύντροφο για να τον βοηθήσει στη σωστή ερμηνεία του κρησμού. Ολοκληρώνεται στο επόμενο τεύχος...

Θωμάς Αθ. Αγραφιώτης
(Πατριαϊκός ή Πατριτικός)

Διακόσια χρόνια από τη μάχη στο Μανιάκι και τον ηρωικό θάνατο του Παπαφλέσσα του Θωμά Αβ. Αγραφιώτη

Προσωπό του Παπαφλέσσα στην Πάτρα

Διακόσια χρόνια από τη μάχη στο Μανιάκι και τον ηρωικό θάνατο του Παπαφλέσσα

Το έτος 1825 ήταν οριακό για την τύχη της Επανάστασης του 1821.

Η ομιχλώδης του Σουλτανού της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με την Αίγυπτο του Μεχμέτ Αλή είχε ως αποτέλεσμα ο Ιμπραήμ, ο γιος του Μεχμέτ Αλή, να αποβιβαστεί στην Πελοπόννησο, για να καταπνίξει την ελληνική επανάσταση.

Η στρατηγική κίνηση του Ιμπραήμ ήταν να κινηθεί από το νότο, χτυπώντας τους μόνους Έλληνες στα νιάτα τους.

Και ενώ οι από βορρά κινήσεις Δράμλη (το 1822) αντιμετώπιζονταν Έλληνες το 1825 μάλλον αφηρηστικά.

Έχοντας μεταξύ τους και εμφύλιο πόλεμο. Η νήσος Σφακτρία, τόπος φυσικής αρχαιότητας, έμελλε να αποτελέσει και τύμβο για τους επαναστατημένους Έλληνες, που επιτόλμα αποπειράθηκαν να στήσουν άμπεροχόη της νοτιοδυτικής Πελοποννήσου εναντίον του Ιμπραήμ.

Ο επικεφαλής Αναγνωστάρας, ο χιλιάρχος Σαχίνης, ο ναύαρχος Ισαμσάο και ο Ιταλός φιλέλληνας Σανιάρδα συγκαταλέγονται μεταξύ των θυμάτων της σφαγής της Σφακτίας, ενώ ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος σώθηκε παρά τρία, φτάνοντας έστω και κολυμπώντας στον «Ληρ» του Τσαμασίου. Στους διασωθέντες, επίσης, ενπίπτει και ο Σαχτούρης.

Τα γεγονότα της θλιβερής αυτής άνοιξης του 1825 ήταν ο προάγγελος για την ταχύτερη επικράτηση (σχεδόν απόλυτη) του Ιμπραήμ σχεδόν σε ολόκληρη την Πελοπόννησο, λίγο πριν ο τελευταίος περάσει και απέναντι, κινούμενος προς το Μεσολόγγι.

Με τον Κολοκοτρώνη στη φυλακή, λόγω εμφυλίου πολέμου, σχεδόν ανήμπορο να δράσει αποτελεσματικά (κατά μέγεθος)

Σελίδα 11

Καραγκιόζης

100 1925 2025

ΕΠΙΧΡΕΑΤΗΡΙΟ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΦΙΛΕΛΛΩΝ ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΪΚΑΚΗΣ

ΛΕΣ ΚΑΙ ΗΤΑΝ ΧΘΕΣ:

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ 70ού ΤΕΥΧΟΥΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2025

Τέσσερις εικόνες μιλάνε όσο 4.000 λέξεις...

ΘΥΜΑΜΑΙ ΠΑΝΤΟΤΕ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΛΕΥΤΕΡΗ ΖΑΝΘΟΠΟΥΛΟ...

Με τον ποιητή και σκηνοθέτη Λευτέρη Ζανθοπούλου πρωτομάλισσα μέσω θετικής τηλεφωνικής επικοινωνίας και με την παρουσία του καραγκιοζοπαίκτη Γ. Προέδρου του Πανελληνίου Συματίου Φεδέρου Σκιά, Γιάννη Κατσαράδη.

Ήταν Δεκέμβριος του 2012, σε μία περίοδο συνεργασίας του Συματίου με τον εφτάηχο Λευτέρη και στα πλαίσια των γιορτασμών του νιοκιμανιέρ «Πού το πάει ο Καραγκιόζης», για την εκπομπή «Παμμορφίτης» της ΕΡΤ.

Μέσα στα πλαίσια αυτής της συνεργασίας, ο Ζανθοπούλος τραβήξε πλάνα από την τότε κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας του Συματίου, τον Ιανουάριο του 2013, στην οποία κοπή δεν άφη καταφέρα να παραβρεθεί, όπως μου άρχε ζήτησε τηλεφωνικά ο Λευτέρης, προκειμένου να συνεργαστούμε.

Αυτό, βεβαίως, δεν μας εμπόδισε να συναντηθούμε σύντομα, από κοντά και για πρώτη φορά, στο σπίτι του, κάπου στα όρια της Πελοπίδας με τα Βολήσια, όπου θα μου παρέχε πληροφορίες για τα γιορτασμά του νέου του νιοκιμανιέρ, σε σχέση με την παλιά του ταινία «Ο Δραπέτης», με τον Κώστα Καϊκά στο ρόλο του παλαιόμαχου καραγκιοζοπαίκτη Αντώνη Μπάρκα.

Ήταν Κυριακή 20 Ιανουαρίου 2013 και μελέτημα για πολλά:

Για τον αείμνηστο Γιάνναρο, που μόλις την περασμένη Κυριακή 13 Ιανουαρίου, είχε τελεστεί στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Πάτρας το τεσσαρακονόημερο μνημόσυνο του. Είχε αφήσει την τελευταία του πνοή το απόγευμα της Τρίτης 11 Δεκεμβρίου, στο νοσοκομείο του Αγίου Ανδρέα και ενώπιόν μου, λίγο μετά από την πρώτη τηλεφωνική μου επικοινωνία με τον Ζανθοπούλο, που γνώριζε καλά τον Γιάνναρο, μέσω του Γιάννη Ανδρεάδη.

Για τον Γιάνναρο, μάλιστα, ο Λευτέρης είχε αποκαλύψει πως ήταν ένας από τους υποηρώους για τον κηνηματογραφικό ρόλο του «Δραπέτη» Μπάρκα. Τελικά, όμως, προκρίθηκε η ίδια να δοθεί ο ρόλος στον Κώστα Καϊκά, έναν καταρχήν δραματικό ηθοποιό και μετά από έναν πολύ σκληρό ανταγωνισμό, καθώς στους υποψηφίους πρωταγωνιστές (και δίκλα σε ανάματα πάρα πολύ σπουδαίων ηθοποιών) φηγογράφησε ακόμη και το όνομα του θανάτου Ελέγχο.

Εστίασαμε, επίσης, στην κριτική της ταινίας «Ο Δραπέτης», την οποία πρόσφατα ένα κράμα και την οποία ο Λευτέρης, είχε δοθεί στο ψηφιακό περιβάλλον του Συματίου, διαβάζοντας το πλούσιο υλικό που άρχε συλλέξει με τις αυστηρές κριτικές της ταινίας από ελληνικές εφημερίδες, μου τόνισε πως ήταν τόσο διδασκαλιές οι δηλώσεις των Γάλλων κριτικών στα σχετικά γαλλικά έντυπα, που δεν είχε κάποιος να ασχοληθεί με τα αντίστοιχα ελληνικά.

Παραφρασεύονταν έτσι για την αυστηρότητα των Ελλήνων κριτικών, σαν τον Βασίλη Ραφαηλίδη, ο οποίος είχε μεν ειδοώσει το παλιότερο έργο του Ζανθοπούλου «Καλή παρίδα, σύντροφε», αλλά υποστήριζε την

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

Μηνιαία ανεξάρτητη-αδέσμευτη ηλεκτρονική έκδοση, σε θέματα Θεάτρου Σκιάς, σάτιρας και ευρύτερης ενημέρωσης. Περίοδος Α' Τεύχος 70 ΙΟΥΝΙΟΣ 2025

ΕΝΘΕΤΟ "Ο ΒΑΓΓΟΣ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟ"

«Έντυπες και ψηφιακές εκδόσεις»

Οι έντυπες εκδόσεις των εφημερίδων δεν έχουν πλέον την πέραση, που είχαν σε παλιότερες εποχές, όταν έκαναν θραύση στα περίπτερα.

Όμως και γενικότερα το έντυπο διήλιο φαίνεται να διέρχεται μια μεταβατική περίοδο, με την κυριαρχία να παραμένει μεν, αλλά με το μέλλον να είναι ανόσιγου κίνηση, άσπης.

Όπως και να έχει, οι ηλεκτρονικές εκδόσεις έχουν κάνει την εμφάνισή τους και δικαιώμα και αυτές το δικαίωμα στις προτιμήσεις μας, τουλάχιστον, ή και ταυτόχρονα, με το τυπωμένο χαρτί.

Μανωλάκης ο Βομβιστής

100 1925 2025

ΕΠΙΧΡΕΑΤΗΡΙΟ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΦΙΛΕΛΛΩΝ ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΪΚΑΚΗΣ

Καραγκιόζης

Σελίδα 11

Είκοσι τέσσερα γράμματα για μια υπέροχη ζωή. του Θανάση Καμπισιούλη

Ας ξεκινήσουμε από το πρώτο γράμμα: το Α.

Γιατί πολλές από τις μεγαλύτερες αρετές αρχίζουν από εκεί και θυμίζουν πως η ευτυχία δεν βρίσκεται στα πολλά, αλλά στα σωστά. Πρώτα απ' όλα χρειάζεται **Αγάπη**. Αγάπη για τους ανθρώπους, για τον εαυτό μας, για τη ζωή την ίδια. Ο Αριστοτέλης πίστευε πως ο άνθρωπος είναι κοινωνικό ον, χωρίς αγάπη και σύνδεση μαραίνεται.

Χρειάζεται επίσης Αλήθεια. Να ζει κανείς χωρίς ψέματα, χωρίς προσωπεία. Ο **Σωκράτης** δίδαξε πως η γνώση του εαυτού είναι η αρχή της σοφίας. Και γνώση χωρίς **αλήθεια** δεν υπάρχει. Να ζει κανείς με αλήθεια σημαίνει να είναι ειλικρινής με τον εαυτό του, να μην φορά

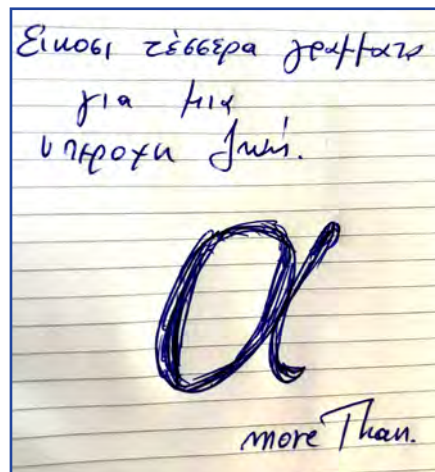
μάσκες και να μην φοβάται να παραδεχτεί τα λάθη του. Η αλήθεια ελευθερώνει.

Τρίτο απαραίτητο είναι η **Αρετή**. Να πράττει το σωστό ακόμη κι όταν κανείς δεν βλέπει. Η αξία του ανθρώπου φαίνεται στο χαρακτήρα του, όχι στα λόγια του. Καθώς η ευτυχία δεν βρίσκεται στην τύχη αλλά στις ενάρετες πράξεις, καλοσύνη, δικαιοσύνη, μέτρο και σεβασμός χτίζουν χαρακτήρα, που αντέχει στον χρόνο.

Ακόμη, χρειάζεται **Ανδρεία**. Όχι μόνο στη μάχη, αλλά στην καθημερινότητα: Να αντέχει δυσκολίες, να σηκώνεται μετά από πτώσεις, να συνεχίζει όταν όλα μοιάζουν δύσκολα. Όπως έλεγε ο **Μάρκος Αυρήλιος**, το εμπόδιο γίνεται δρόμος. Να βρίσκεις δύναμη να συνεχίζεις, όταν όλα δυσκολεύουν. Και επειδή η ψυχή γίνεται όπως οι σκέψεις της, θάρρος στις σκέψεις, θάρρος και στη ζωή.

Τέλος, χρειάζεται **Αυτογνωσία**. Να γνωρίζει κανείς ποιος είναι, τι αξίζει και πού θέλει να πάει. Όποιος γνωρίζει τον εαυτό του, δύσκολα χάνεται, δύσκολα μπερδεύεται.

Όμως, υπάρχουν και πράγματα που **δεν πρέπει να έχει**. Πρώτα, η **Απληστία**. Όποιος θέλει πάντα περισσότερα, δεν χαίρεται ποτέ όσα ήδη έχει. Και δεύτερο η **Αλαζονεία**. Ο εγωισμός τυφλώνει τον άνθρωπο και τον απομακρύνει από τη σοφία και τους άλλους. Ο ταπεινός μαθαίνει, ο αλαζόνας μένει στάσιμος. Μια υπέροχη ημέρα, μας περιμένει...

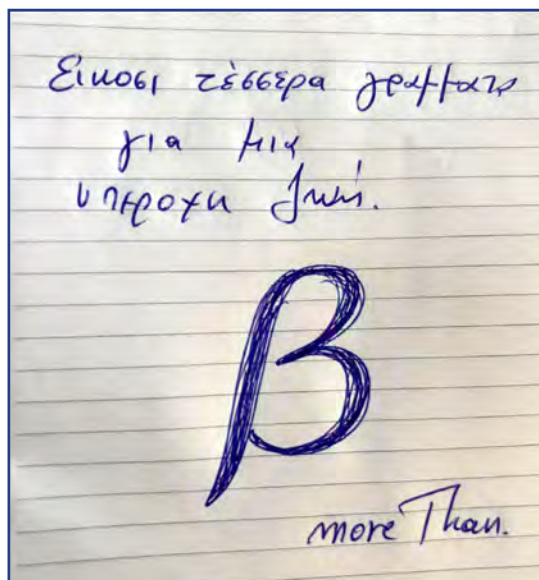
Ας συνεχίσουμε με το δεύτερο γράμμα: το Β.

Αν το **Α** είναι η αρχή, τότε το **Β** είναι το βήμα προς την πρόοδο. Μια υπέροχη ζωή δεν χτίζεται μόνο με όνειρα, αλλά με καθημερινές πράξεις και σταθερές αξίες. Και το Β μας θυμίζει όσα αξίζουν πραγματικά.

Πρώτα, χρειάζεται η **Βούληση**. Ο άνθρωπος χωρίς θέληση μοιάζει με καράβι χωρίς πυξίδα. Η βούληση λοιπόν μας σηκώνει όταν πέφτουμε και μας κινεί όταν όλα μοιάζουν ακίνητα.

Δεύτερο είναι η **Βελτίωση**. Κάθε μέρα να γίνεσαι λίγο καλύτερος από χτες. Ο Αριστοτέλης έλεγε πως γινόμαστε αυτό που επαναλαμβάνουμε. Άρα η αριστεία δεν είναι πράξη στιγμής, αλλά συνήθεια καθημερινή.

Τρίτο είναι η **Βαθύτητα**. Να μην μένεις στην επιφάνεια των πραγμάτων. Να σκέφτεσαι, να νιώθεις, να αναζητάς ουσία. Οι σοφοί άνθρωποι δεν εντυπωσιάζονται εύκολα, γιατί ψάχνουν το αληθινό

και όχι το πρόσκαιρο.

Να μην ξεχάσουμε τη **Βοήθεια**. Καμία όμορφη ζωή δεν χτίζεται μόνο για τον εαυτό της. Ο άνθρωπος μεγαλώνει όταν προσφέρει. Ένα χέρι που στηρίζει, ένας λόγος που παρηγορεί, μια πράξη καλοσύνης αλλάζουν κόσμους αθόρυβα.

Μα υπάρχουν και όσα **πρέπει να λείπουν**.

Πρώτα, η **Βιασύνη**. Ό,τι γίνεται χωρίς σκέψη, συχνά φέρνει λάθη. Δεν χρειάζεται ούτε στην προσπάθεια και στον καθημερινό αγώνα, ούτε στη γιορτή μιας επιτυχίας. Και δεύτερο, η **Βαρβαρότητα** της ψυχής: σκληρότητα, αγένεια, έλλειψη σεβασμού.

Άρα, για μια ζωή που ανθίζει, κράτα τη **Βούληση**, τη **Βελτίωση**, τη **Βαθύτητα**, τη **Βοήθεια**.

Διώξε παράλληλα τη Βιασύνη και τη

Βαρβαρότητα. Έτσι, το **Β** γίνεται βήμα προς την ευτυχία.

Μια υπέροχη ημέρα, μας περιμένει...

Αν το Α είναι η αρχή και το Β το βήμα, **τότε το Γ είναι η γέφυρα** που ενώνει τον άνθρωπο με μια ζωή γεμάτη νόημα. Γιατί η αληθινή ευτυχία δεν βρίσκεται μόνο σε όσα αποκτούμε, αλλά κυρίως σε όσα καλλιεργούμε μέσα μας.

Πρώτα, χρειάζεται η **Γαλήνη**. Σε έναν κόσμο γεμάτο θόρυβο, ο ήρεμος νους είναι θησαυρός. Άλλωστε, δεν είναι φτωχός όποιος έχει λίγα, αλλά όποιος επιθυμεί πολλά. Η γαλήνη γεννιέται, όταν μάθεις να αρκείσαι στα ουσιώδη.

Δεύτερο είναι η **Γνώση**. Η μάθηση ανοίγει δρόμους και φωτίζει το σκοτάδι της άγνοιας. Ο **Σωκράτης** πίστευε πως η σοφία αρχίζει, όταν καταλαβαίνεις πόσα ακόμη έχεις να μάθεις. Όποιος αγαπά τη γνώση, μένει πάντα νέος στο πνεύμα.

Τρίτο είναι η **Γενναιοδωρία**. Να δίνεις χωρίς να μετράς συνεχώς το κέρδος. Να δίνεις και να ξεχνάς. Ένα χαμόγελο, ένας καλός λόγος, λίγος χρόνος προς κάποιον που σε χρειάζεται, αξίζουν περισσότερο από πολλά πλούτη.

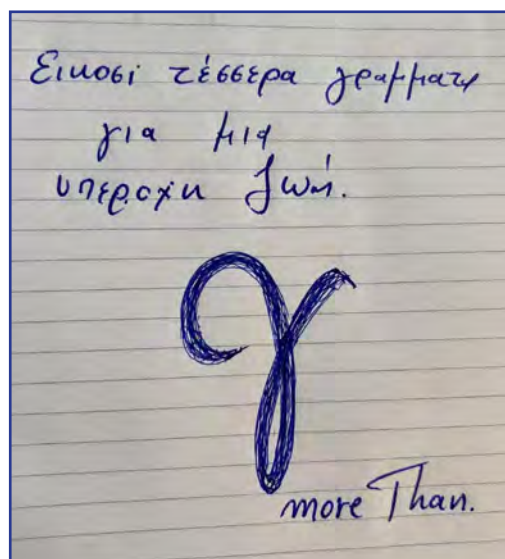
Τέταρτο είναι η **Γνησιότητα**. Να είσαι αληθινός και όχι αντίγραφο των άλλων. Ο κόσμος κουράζεται από τις μάσκες, αλλά πάντα αναγνωρίζει τον αυθεντικό άνθρωπο. Ακολούθησε το δικό σου δρόμο και αν δεν υπάρχει, χάραξέ τον εσύ.

Πέμπτο είναι η **Γενναιότητα**. Όχι μόνο απέναντι στους κινδύνους, αλλά και απέναντι στις αλλαγές, στις αλήθειες και στις αποφάσεις, που πρέπει να πάρεις. Θάρρος σημαίνει να προχωράς ακόμη και όταν φοβάσαι.

Μα υπάρχει και κάτι, που **πρέπει να λείπει**. Αυτό σίγουρα είναι η **Γκρίνια**. Όποιος παραπονιέται συνεχώς, χάνει τη χαρά της στιγμής. Η γκρίνια ξεθεμελιώνει σπίτια, όπως λέει ο λαός μας.

Άρα, για μια ζωή με ουσία κράτα τη Γαλήνη, τη Γνώση, τη Γενναιοδωρία, τη Γνησιότητα και τη Γενναιότητα και διώξε την Γκρίνια. Έτσι, το **Γ** γίνεται γέφυρα προς την ευτυχία.

Μια υπέροχη ημέρα, μας περιμένει...

ΕΠΟΜΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

81) Χαμένη ευκαιρία του Θωμά Αθ. Αγραφιώτη

ΦΙΓΟΥΡΕΣ: Τάκης Παλαιothόδωρος

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Η Ελλάδα δεν θα πάει στο Μουντιάλ...

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Είχε μία χαμένη ευκαιρία...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Δεν θα πάει, για να τη χάσει...

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Χαμένη ευκαιρία εννοώ, που δεν πήγε...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Είχε πάει και παλιά...

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Το 1994.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Και πάλι στην Αμερική.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: ΗΠΑ.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Αυτό είπα.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Τι είπες;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ότι τότε η Αμερική ήταν χαμένη ευκαιρία...

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Και τώρα, το ίδιο, αφού δεν θα πάμε...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Θα καεί, όμως, τώρα, η Αμερική...

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Στο Ιράν; Με τον Τραμπ;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ναι. Λες να συναντηθούν στα νοκ-άουτ;

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Βρε, για το ποδόσφαιρο λες;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Εσύ για ποιο πράγμα λες;

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Νόμιζα ότι άλλαξες θέμα.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ο Τραμπ έχασε και τη στήριξη του Πάπα.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Ο Πάπας δεν τον υποστήριζε στο Ιράν...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ευτυχώς, που αποκλείστηκε και το Περού.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Από πού;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Από το Παγκόσμιο Κύπελλο.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Για πόλεμο μιλάμε ή για το ποδόσφαιρο;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ο Πάπας θα υποστήριζε το Περού.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Και τώρα;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ε, τώρα, θα στηρίζει μόνο τις ΗΠΑ.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Ο Τραμπ θα έχει ρωμαιοκαθολική ευλογία.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Θα έχει και τον Κυριάκο για ορθόδοξη.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Και αυτόν. Να μια μη χαμένη ευκαιρία.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ο Κυριάκος είχε χαμένη ευκαιρία το Πάσχα.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Ποια χαμένη ευκαιρία;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Να κάνει εκλογές.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Για να τις χάσει;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Για να πιάσει στον ύπνο Αλέξη και Κάρο.

Μας στέλνει ζωγραφιές
ο ΘΑΝΑΣΗΣ ΤΣΟΜΠΛΙΚΑΣ
Ο τυφλός νεαρός
ζωγράφος
από τα
Γρεβενά

«Τα 21+1 μου αγαπημένα έργα στον Καραγκιόζη» (6-4) Μέρος 6ο του Θωμά Αθ. Αγραφιώτη

6. Ο Καραγκιόζης Φούρναρης.

Ο άρτος είναι κάτι το ιερό για την ελληνική και φυσικά για την παγκόσμια παράδοση, τόσο για την καθημερινότητα, όσο και για τις συμβολικές (βλέπε θρησκευτικές) του διαστάσεις («Τον άρτον ημών τον επιούσιον...»). Κατά συνέπεια, ο φούρνος είναι ένα ζωντανό κομμάτι της κοινωνίας, μία κοιτίδα πολιτισμού και ευημερίας, που ο «Καραγκιόζης Φούρναρης» φροντίζει να διατηρήσει, ψήνοντας το καθημερινό ψωμί και μαζί και τα μεσημεριανά φαγητά. Κάπως έτσι, όμως, αρχίζει και η σύγκρουσή του με την εξουσία του Πασά, ο οποίος θέλει αυθαίρετα να κρατήσει για λογαριασμό του τα καλύτερα

ψητά, δηλαδή τη χήνα του Μπέη και το αρνί του Μπαρμπαγιώργου, αφήνοντας για τον Καραγκιόζη μόνο το νηστήσιμο μπριάμ (κολοκυθοπατάτες) του Νιόνιου. Ο Καραγκιόζης όμως θα επιβιώσει με ένα εκπληκτικό τέχνασμα, το οποίο ο καραγκιοζοπαίχτης Μίμαρος εμπνεύστηκε από τις ιστορίες του Χότζα, δίνοντας την καλύτερη απάντηση στην αυθαιρεσία της εξουσίας και προσδίδοντας κοινωνικές διαστάσεις στην κωμωδία του.

5. Κασσιανή.

Η «Κασσιανή», κατά τις προπολεμικές και ιδίως κατά τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες, παιζόταν στα μαντράκια του Καραγκιόζη, ανήμερα της Μεγάλης Τρίτης ή και λίγο νωρίτερα, για να βρίσκεται σε συμφωνία με τη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας και το τροπάριο της Κασσιανής. Ο καραγκιοζοπαίχτης Βασίλαρος ήταν αυτός, που επέβαλε το εν λόγω έργο στο (πατρινό, κατά κύριο λόγο) ρεπερτόριο, ενώ ο Καραγκιόζης δίνει την κωμική νότα στην όλη υπόθεση, ως ο κωμικός Δένδερης, μέσα στα πλαίσια της διασκευής του λογοτεχνικού έργου της «Κασσιανής»

στις ανάγκες του Θεάτρου Σκιών και με απόλυτο σεβασμό στην καλλιτεχνική και ιδίως χριστιανική παράδοση εκείνων των ημερών.

4. Ο απαγχονισμός του Πατριάρχη Γρηγορίου του Πέμπτου.

Η κορυφαία τριλογία των ηρωικών έργων («Κατσαντώνης», «Διάκος» και «Γρηγόριος ο Ε΄») έχει ως κοινή συνισταμένη της το μαρτύριο του ήρωα, στο τέλος του έργου, ο οποίος ήρωας μένει πιστός στον Ιησού Χριστού και πεθαίνει, με την ψυχή του όμως να ανεβαίνει στους ουρανούς και να δοξάζεται. Ο «Γρηγόριος ο Πέμπτος», δεύτερος στη σειρά, τουλάχιστον χρονολογικά και ιστορικά, είναι το τρίτο μέρος αυτής της τριλογίας, διότι πεθαίνει με τον ίδιο τρόπο, που πέθαναν ο Κατσαντώνης και ο Διάκος, δηλαδή με το μαρτύριο (και ειδικότερα με τον απαγχονισμό στην κρεμάλα από τον τότε Σουλτάνο) και όχι στο πεδίο της μάχης και κατά την ώρα του πολέμου, όπως π.χ. ο Μάρκος Μπότσαρης, δηλαδή ηρωικά μεν, αλλά όχι με μαρτύριο. Κάπως έτσι, το έργο του «Πατριάρχη» καταξιώθηκε στον μπερντέ του Καραγκιόζη, ιδίως στην Πάτρα, χάρη στον καραγκιοζοπαίχτη Ντίνο Θεοδωρόπουλο, αναζητώντας το δρόμο προς την τελειοποίησή του στις ημέρες μας.

Ο νέοι και ερασιτέχνες καραγκιοζοπαίχτες

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΟΥΤΑΛΙΑΡΗΣ

Ο Δημοσθένης Κουταλιάρης, ένας νέος 17 ετών, ασχολείται με την τέχνη του Θεάτρου Σκιών. Ξεκίνησε στα 4 του χρόνια, βλέποντας ένα βιβλίο και έχοντας χάρτινες φιγούρες. Άρχισε να ζωγραφίζει φιγούρες, πρώτα στο χαρτί και με τον καιρό, σε πλαστικό.

Αφού του αγόρασαν την πρώτη του παιδική σκηνή, διοργάνωνε παραστάσεις στην αυλή του σπιτιού του, στο χωριό του, σε ηλικία περίπου 8-9 χρόνων. Ήδη, από την ηλικία των 6-7 ετών, έπαιζε παραστάσεις στο σπίτι του, για να κάνει την οικογένειά του να γελάει. Την τέχνη αυτή δεν την έμαθε από κάποιον δάσκαλο, αλλά αντίθετα είναι αυτοδίδακτος.

Το ταλέντο του μάλλον είναι έμφυτο. Από πολύ μικρός, μπορούσε να κάνει τις φωνές των χαρακτήρων του Θεάτρου Σκιών και να αποτυπώνει φιγούρες στο χαρτί. Με τον καιρό, εξασκείται σε αυτήν την τέχνη, αρχίζοντας να εξελίσσεται και ζωγραφίζοντας πρωί-βράδυ.

Πήγαινε από μικρός πίσω από τον μπερντέ, βοηθώντας διάφορους караγκιοζοπαίχτες. Έχει διοργανώσει εργαστήρια και παραστάσεις σε ανοιχτό

κοινό, σχεδόν από το 2022, έχοντας όμως ακόμα την παιδική του σκηνή. Το 2023, αποκτάει μια πιο μεγάλη σκηνή με τη βοήθεια του παππού του, παίζοντας 3 μόνο παραστάσεις με αυτήν. Ύστερα, επειδή και αυτή ήταν μικρή, μαζί με τον παππού του, κατασκευάζουν έναν επαγγελματικό πλέον μπερντέ, με τον οποίο κάνει παράσταση ακόμα και σήμερα.

Η εποχή του Κορονοϊού τον βοήθησε πολύ, ώστε να εξασκηθεί στην κατασκευή φιγούρων. Πλέον, μπορεί να φτιάχνει δια χειρός φιγούρες επαγγελματικού επιπέδου. Ο ίδιος παίζει παραστάσεις, ακόμα και τραυματισμένος, καθώς έχει παίξει 2 παραστάσεις με το δεξί του χέρι στο γύψο. Η οικογένειά του τον βοηθάει αρκετά, αλλά εκείνος που τον στηρίζει περισσότερο είναι ο παππούς του, Παύλος Τοκατλιάν.

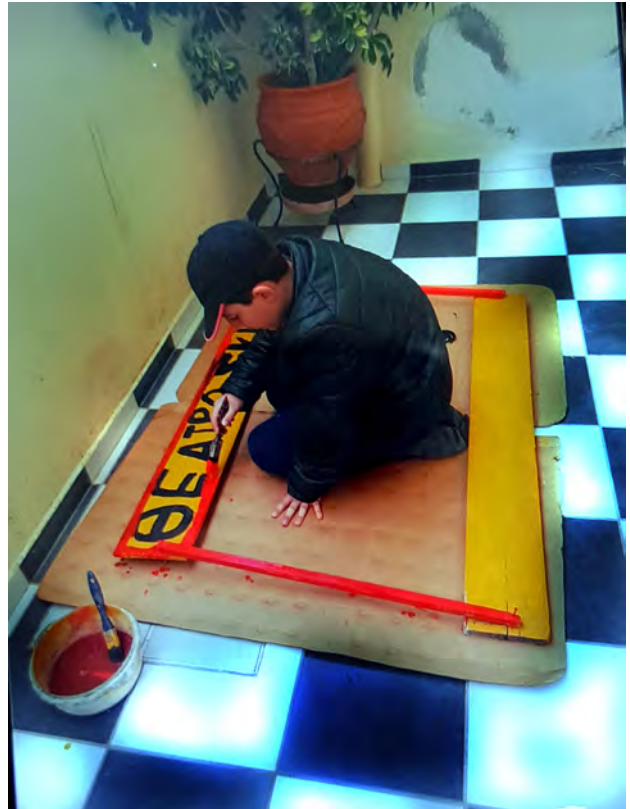

Ο ίδιος ο Δημοσθένης, μετά από κάθε του παράσταση, ζητάει αυστηρή κριτική από όλη του την οικογένεια, που τον παρακολουθεί, για να βελτιωθεί και να πάει σε ένα ανώτερο επίπεδο. Ο ίδιος θέλει να ξεπεράσει ακόμα και τον εαυτό του. Στόχος του είναι να κρατάει ζωντανή την παράδοση, το λαϊκό πολιτισμό, αλλά και να κάνει τη νέα γενιά να γνωρίσει αυτό το μέσο ψυχαγωγίας από την παλιά εποχή, που δεν υπήρχε τεχνολογία.

Φυσικά, αυτό το πετυχαίνει, δίνοντας γέλιο και χαρά σε μικρούς και μεγάλους. Ο Δημοσθένης έχει δώσει συνεντεύξεις, τόσο σε τοπικά κανάλια της Χίου, όπως η «Αλήθεια», όσο και σε κανάλια παγκόσμια, όπως το «Σ.Κ.Α.Ι.». Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Instagram, FaceBook, Tik-Tok, YouTube), μπορείτε να τον βρείτε, αναζητώντας το όνομα «Δημοσθένης Κουταλιάρης» ή «Θέατρο Σκιών Όπως Παλιά».

Το όνομα του Θεάτρου Σκιών, που έχει («Θέατρο Σκιών Όπως Παλιά»), το εμπνεύστηκε, καθώς ο Καραγκιόζης έχει παραδοσιακές ρίζες και δεν μπορεί να εκσυγχρονιστεί, παρά μόνο να σχολιάσει θέματα της επικαιρότητας, ως ένας φτωχός και ταλαιπωρημένος Έλληνας. Ο Δημοσθένης κατάγεται από την Χίο, αλλά έχει κάποιες ρίζες από την Αρμενία, από όπου έχει και ο παππούς του. Ψάχνοντας, ανακάλυψε ότι πρόγονοί του κατάγονταν από την Μικρά Ασία και την Προύσα, την πατρίδα του Καραγκιόζη.

Ταυτόχρονα, αναζητώντας πληροφορίες από το διαδίκτυο, βρήκε ότι η οικογένεια Τοκατλιάν είχε γεννήσει Καραγκιοζοπαίχτες από παλιά, που έπαιζαν παραστάσεις σε ένα πολυτελές ξενοδοχείο στην Τουρκία, το οποίο ανήκε στην οικογένεια και μάλιστα έχει διασωθεί και η ταμπέλα του, μέχρι και τώρα, με το όνομα «ΤΟΚΑΤΛΙΑΝ». Έτσι λοιπόν, ο Δημοσθένης κατάλαβε ότι το ταλέντο του στον Καραγκιόζη, το κληρονόμησε από τους προγόνους του, που του δώρισαν αυτό το χάρισμα. Το χάρισμα να κάνει τους ανθρώπους να γελούν!!!

Θάνος Κουσομπόλης

«Ο,ΤΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ, ΕΙΣΑΙ!»

του Μιχαήλ Ν. Ζαχαρή

Στη λαϊκή αντίληψη, υπάρχει εδώ και δεκαετίες η φράση: «Αριστεροί με δεξιές τσέπες».

Μια φράση που, όπως φαίνεται, γεννήθηκε για να ξεσκεπάσει την υποκρισία όσων ασπάζονται δήθεν αριστερές, μαρξιστικές ή σοσιαλιστικές ιδέες, υπέρ των φτωχών, των αδυνάτων, της ισότητας, της παγκόσμιας ειρήνης και κατά της πλουτοκρατίας, του καπιταλισμού, του κεφαλαίου κτλ.. Για πολλά χρόνια και ιδιαίτερος τώρα, βλέπουμε όλο και περισσότερο να εμφανίζεται και το αντίθετο! «Δεξιοί με αριστερές τσέπες», δηλαδή. Εκεί, γεννιέται, μέσα

από αυτόν τον παραλογισμό, ένα απλό, αλλά ταυτοχρόνως ουσιαστικό ερώτημα.

Έχει τελικά σημασία το πώς αυτοπροσδιορίζεται κάποιος ή το πώς ζει και δρα στην καθημερινότητά του;

Ο άνθρωπος, συχνά, κολλάει πάνω του μια ταμπέλα και θεωρεί πως έτσι ξεμπερδεύει από την ευθύνη, κοροϊδεύοντας πρωτίστως τον εαυτό του και μετέπειτα τους υπόλοιπους, που τον πλαισιώνουν και τον ακολουθούν.

Ρωτώ, λοιπόν, το εξής: Η ταμπέλα κάνει τον άνθρωπο αυτό που είναι, ή ο άνθρωπος την ταμπέλα;

Ο τρόπος ζωής του δεν τον κάνει; Σε πόσα και πόσα επαγγέλματα, δεν βλέπουμε αυτήν την ανελέητη ψευτιά και υποκρισία; «Στην Ελλάδα είσαι ό,τι δηλώσεις», όπως έλεγε και ο Τσαρούχης! Αν το έλεγε αυτός... Εν πάση περιπτώσει!

Στον καλλιτεχνικό χώρο, που ανήκω εγώ, στον Καραγκιοζοχώρο, καθότι είναι μικρός, φαίνονται όλα σχετικά εύκολα, χωρίς προσχήματα.

Χρειάζεται απλά να κοιτάς καθαρά, να είσαι παρατηρητικός και να μην αφήσεις τους διάφορους συναισθηματισμούς να σε διαβάλουν, ώστε να δεις την αλήθεια! Υπάρχουν άνθρωποι που πραγματικά αγωνίζονται/εργάζονται σκληρά και ζουν με δυσκολία... Το γνωρίζω!

Συνομιλώ μαζί τους.

Συμπάσχω και εγώ, καθότι ζω δύσκολα και προσπαθώ να βοηθάω, όσο μπορώ. Εδώ, όμως, δεν χωράνε «οι διαφορές και οι ανταγωνισμοί του επαγγέλματος», που λένε.

Υπάρχουν αχρείοι, που τα «κονομάνε χοντρά», στην κυριολεξία, ξεπουλώντας ξεκάθαρα μόνο... Και ξαναλέω ΜΟΝΟ τον εαυτό τους, ενώ «δοξάζονται» από τα «καραγκιοζόπαιδα», με τους χαρακτηρισμούς: «ΤΕΡΑΣΤΙΟΙ», «ΜΕΓΑΛΟΙ», «ΔΑΣΚΑΛΟΙ», «ΜΑΣΤΟΡΕΣ» κτλ..

Από το πολύ «εφέ», χάσανε ουσιαστικά και το λίγο μυαλό, που τους έμεινε... Είναι τόσο «ΤΕΡΑΣΤΙΟΙ», που ο πλανήτης πια δεν τους χωράει και πρέπει να κάνουμε ειδική επέκταση, για να χωρέσει η αφεντιά τους!

Από μικρό παιδί, αναρωτιέμαι, και ομολογώ πως συνεχίζω ακόμα να αναρωτιέμαι: Τι σχέση έχουν αυτοί με τον ξυπόλητο Καραγκιόζη; Τον αισθάνονται; Τον νιώθουν; Τον πονάνε; Ξέρουν τι σημαίνει να κινδυνεύεις να χάσεις το σπίτι σου; Ξέρουν τι θα πει να μην έχεις χρήματα να πληρώσεις το ρεύμα σου;

Ξέρουν πώς είναι να χρωστάς;

Έχουν μπερδευτεί! Το Θέατρο Σκιών είναι ένα είδος θεάτρου! Σε αυτό το είδος θεάτρου, παίζουν πολλοί και ποικίλοι χαρακτήρες: Πλούσιοι και φτωχοί, καλοί και κακοί, ήρωες και προδότες, τίμιοι και απατεώνες κτλ..

Ο Καραγκιόζης δεν είναι απλώς ένας ρόλος... Είναι μια στάση ζωής! Είμαστε όλοι εμείς! Είναι ο άνθρωπος, που παλεύει, καθημερινά, μέσα στην αδικία και την εκμετάλλευση, προκειμένου να επιβιώσει!

Αν αυτός ο χαρακτήρας δεν σε εκφράζει, τότε τι ακριβώς εκπροσωπείς;

Πως τον πιάνεις στα χέρια σου;

Στην πράξη, φαίνεται πως μια χαρά, τους αρέσει ο καπιταλισμός, που γεννά τη φτώχεια, τη δυστυχία και την καταστροφή!

Ας λένε το αντίθετο κάποιοι.

Οι άλλοι το λένε και ευθέως, χωρίς ντροπή!

Το χρήμα να 'ναι καλά και να μας βαστά, δηλαδή!

Η ψευτιά συνεχίζεται! Ας προσέξουμε, λοιπόν, καλύτερα το ποιους έχουμε γύρω μας και σε ποιους δίνουμε αξία. Χρειάζεται μεγάλη προσοχή!

Ποιους υπηρετούν και γιατί;

Μην δεχόμαστε να παίζουν άλλο με τη νοημοσύνη μας. Και επιτέλους... Βρισκόμαστε

στην Ελλάδα του 21ου αιώνα! Ας ξεπεράσουμε την «κουλτούρα» του: «Ό,τι δηλώσεις είσαι» και να απαιτούμε αυτό που «είσαι», να το αποδεικνύεις!

«Το Σπουργίτι στο Τζάμι»

Μια ιστορία του Γιώργου Ευαγγελάτου

Πλησίαζαν Χριστούγεννα...

Το μυαλό μου κολλημένο στο 2020, στο Σισμανόγλειο.

Στεκόσουν εκεί, με τα μάτια κλειστά, έπαιρνες βαριές και σταθερές ανάσες.

Μπήκα στο δωμάτιο που ήσουν, το πρόσωπό σου γαλήνιο, λες και ήδη είχες φύγει για το πολυπόθητο ταξίδι, με προορισμό να ξαναζήσεις μια στιγμή με την αγαπημένη σου.

Έρχομαι κοντά, σου μιλάω, με ήπια φωνή: "Παππού, ήρθα!".

Παραμένεις ακίνητος, δεν αντιδρά το σώμα σου, παρά μόνο ένα δάκρυ κυλά από το μάγουλό σου.

Ξημερώματα του νέου έτους και εσύ έφυγες.

Επιτέλους, ελεύθερος από το γέρικο σαρκίο σου, η ψυχή σου ταξιδεύει και ίσως τη βρήκες αυτή, που τόσο λαχταρούσες να ξαναδείς.

Εικονογράφηση: Μιχάλης Ζαχαρής

Κάθε Χριστούγεννα, από τότε, η ίδια εικόνα, η ίδια σκέψη, τα μάτια βουρκωμένα.

Βυθισμένος μέσα στη σκέψη αυτή, ένα σπουργίτι χτυπά το τζάμι, εξαντλημένο από το κρύο, ζητά χωρίς μιλιά, αλλά τόσο ευγενικά, την ευσπλαχνία μου, με ένα κομματάκι ψωμί και λίγο νερό.

Ανοίγω το παράθυρο, του δίνω και εκείνο, με περίσσιο θάρρος, φτερουγίζει μέσα στο σπίτι και πάει και στέκεται δίπλα στο τελευταίο και ίσως αγαπημένο σου ξύλινο κομπολόι με την ξεφτισμένη φούντα.

Άραγε η ψυχή σου ήρθε με τη μορφή αυτού του μικροσκοπικού πτηνού; Η καρδιά θέλει να το πιστοποιήσει αυτό το αφήγημα καθώς έτσι γεμίζει το κενό που άφησε η απουσία σου.

Σε πιάνω στις δύο παλάμες, δεν φεύγεις, αλλά κάθεσαι τόσο οικεία, σε

φέρνω στο πρόσωπό μου κοντά και σου λέω:

"Κρατάω όσα μου δίδαξες και συνεχίζω!". Σε φιλώ στο μικροσκοπικό καφέ κεφαλάκι σου, ανοίγω τις παλάμες μου και φεύγεις, φτεροκοπώντας έξω από το παράθυρο.

Σε περιμένω ξανά, να μου γεμίσεις, λιθαράκι-λιθαράκι, το μεγάλο κενό της καρδιάς μου.

Σε περιμένω ξανά!

Ο εγγονός σου,

30-11-2025.

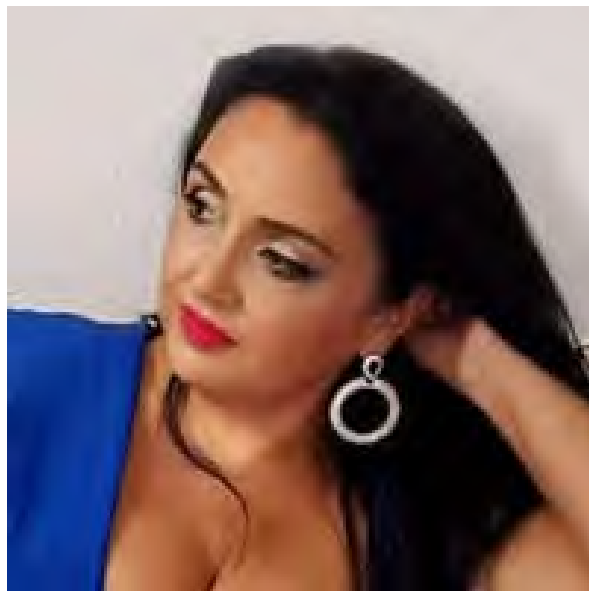
ΑΠΟ ΤΙΣ ΒΡΑΧΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ

Της **Μαρίας Πετρή,**
Ζωγράφου-Συγγραφέα

Εκεί η λεμονιά με τους χρυσαφένιους [τούς καρπούς της] λυγίζει τα κλαδιά της προς τη γη. Εκεί φυτρώνει αγκάθι, και βλέπει κανείς τα εξάισια αγάλματα, τα πλασμένα, το μάρμαρο. Το τσοπανόσκυλο, σαν κάθεται, έχει δίπλα του πλαγιασμένο το σκυλί του. Ας πάρουμε τη θέση του, να ακούσουμε το παραμύθι του συμφώνου μιας φίλιας, όμορφης συνήθειας του παλιού καλού καιρού. Έγραφε ο Δανός λογοτέχνης **Χανς Άντερσεν**, όταν επισκέφτηκε στα 36 του χρόνια την Ελλάδα, για την πόλη της **Μινέρβας** την Αθήνα (σε μετάφραση **Γιώργου Πράτσικα**), είκοσι χρόνια μετά από την επανάσταση, τον **Μάρτιο του 1841**.

Θα περιγράψει την τότε Ελλάδα σε κείμενά του, με έναν τεράστιο θαυμασμό, σαν παραμύθι. Θα περάσει όμως περίπου μια ενενηκονταετία, για να εμφανιστεί η ελληνική παιδική λογοτεχνία, όταν εμφανίζεται το 1925, πρωτοπόρος του είδους, μια γυναίκα, η Πηνελόπη Δέλτα, με ιστορικά μυθιστορήματα και άλλα ελληνοτραφή παραμυθιακά λογοτεχνήματα, που εικονογραφούνται αριστουργηματικά από μεγάλους Έλληνες ζωγράφους, όπως τον καθηγητή της Καλών Τεχνών και ζωγράφο Δημήτριο Μπισκίνη, τον Δημήτριο Κωνσταντινίδη, τον Νικηφόρο Λύτρα, την Μαρία Παπαρηγοπούλου, την Σοφία Δέλτα την Σοφία Λασκαρίδου και άλλους.

Τετρακόσια χρόνια μετά από τις εκδόσεις των ιταλικών συλλογών λαϊκών παραμυθιών, θα παρουσιαστεί το **1927** η πρώτη συλλογή Λαϊκών **Ελληνικών Παραμυθιών** από τον **Γεώργιο Μέγα**. Ο Μέγας, σαν ακόλουθος των Γερμανικών θεωριών του 19ου αιώνα, εκμαιεύει και αναδεικνύει την ψυχική ιδιοσυγκρασία και γνώση του λαού μας, με ενδελεχή μελέτη, σε δύο αξεπέραστους τόμους. Η συλλογή του περιλαμβάνει ένα μεγάλο και αντιπροσωπευτικό ανθολόγιο λαϊκών παραμυθιών από όλες τις περιοχές της Ελλάδας, με τη μεταξύ τους διαφοροποίηση, που έγκειται στην τοπική παράδοση και τις εκάστοτε κοινωνικές ιδιαιτερότητες. Δεν είναι διόλου παράξενη η επιλογή των εικονογράφων της συλλογής, που δεν είναι άλλοι από τον **Φώτη Κόντογλου** και τον (μαθητή του) **Ράλλη Κοψίδη**. Ο πρώτος αναλαμβάνει τη δημιουργία του εξώφυλλου του πρώτου τόμου, ζωγραφίζοντας ένα κάδρο σαν πρόχειρη ρεκλάμα του Καραγκιόζη, όπου εκεί περικλείει συμβολικούς χαρακτήρες-ήρωες των παραμυθιών και χειρόγραφα τον τίτλο και όσα αναφέρονται στο εξώφυλλο. Οι εσωτερικές εικονογραφήσεις του, όπως και των άλλων τόμων τα εξώφυλλα, είναι του Ράλλη Κοψίδη. Ο μαθητής του **Κόντογλου** αρκείται στη μονοτονία μιας σκληρής μαύρης γραμμής και μερικά τονικά γκρι επίπεδα φό-

Μαρίνα Πετρή

να που παραπέμπουν στη βυζαντινή γραφή και τις αφελείς φιγούρες ανθρώπινων και εξανθρωπισμένων οντοτήτων από το ζωικό και φυτικό κόσμο και άλλων διακοσμητικών στοιχείων που σκηνοθετεί με ντεκιρικό υπερρεαλισμό.

Όλα αυτά, με βιαστικό βλέμμα, φαίνονται άξεστα και σκληρά, αλλά είναι αυτά, που περιγράφουν, με ακρίβεια, τη μέχρι τότε εθνική αισθητική του λαού μας. Η επιλογή αυτή θα γίνει, εκείνη την εποχή, από πολλούς γερμανοσπουδαγμένους αρχιτέκτονες και καλλιτέχνες, που είχαν φωτισμένα εντοπίσει τη ζημιά που θα έκανε η νεοκλασική αισθητική, που αν και φαινομενικά Ελληνοπρεπής, εκτόπιζε τα βυζαντινά στοιχεία και την ελληνική αισθητική, που ήταν, μαζί με την αρχαία, η απόρροια της ένθεν τοπικής αισθητικής και του πολιτισμού μας. Το αξεπέραστο αυτό έργο των εικονογραφήσεων του Κόντογλου και Κοψίδη θα ακολουθήσουν μέχρι σήμερα όλοι οι επόμενοι εικονογράφοι βιβλίων, στα οποία καταγράφεται για παιδιά και ενήλικες η λαϊκή μας παράδοσή. Αυτό το ύφος, μας κάνει διεθνώς αναγνωρίσιμους σαν Greek ethnic

boho style, μετά από την Κατοχή και ειδικά τις δεκαετίες του **1960, 1970 και 1980**. Από τις πλέον επιμελημένες μελέτες και προσεγγίσεις τους είναι αυτή του Μεσσήνιου λαογράφου και συγγραφέα Κυριάκου Κάσση, με εικονογραφήσεις του αδερφού του, γλύπτη, Μιχάλη Κάσση. Ο Κυριάκος Κάσσης θα κάνει την πιο σημαντική τοποθέτηση στο τι αποτελεί στην πολιτιστική μας κληρονομιά το λαϊκό παραμύθι, δίνοντας τον ορισμό τους ως των λαϊκών «λαϊκή πεζογραφία» και αντιπαράθετοντας την ισότιμη δυναμική τους δίπλα στα λαϊκά τραγούδια.

Παράλληλα, ανθίζουν οι εκδόσεις διεθνών παιδικών βιβλίων, στα οποία πληρώνονται τα δικαιώματά τους και το μεταφρασμένο κείμενο τους πατά στην ήδη υπάρχουσα σελιδοποίηση, τα εικονογραφημένα σαλόνια και ό,τι άλλο συνεπάγεται, που διαμορφώνουν τις νέες γενιές. Το

πάντρεμα της ελληνικής παιδικής λογοτεχνίας με την εικονογράφηση εικαστικών καλλιτεχνών μας, θα συνεχιστεί για πολλά χρόνια ακόμα, έτσι ώστε να αναδειχθούν εξειδικευμένοι εικονογράφοι του είδους.

Η πρώτη εμφάνιση παιδικού περιοδικού με παραμύθια και άλλα κείμενα με γλαφυρή εικονογράφηση, θα εμφανιστεί και αυτή τη δεκαετία του **1930**, με τις περιοδικές εκδόσεις «Θησαυρός των Παιδιών». Θα ακολουθή-

σει το βραχύπνοο «Ελληνόπουλο», από το 1945 μέχρι το 1946.

Η πρώτη όμως σημαντική βιομηχανική συνεργασία εικαστικών για εικονογραφήσεις παραμυθιών και άλλων κειμένων για παιδιά, εμφανίζεται το 1951, με τα «**Μικρά και Μεγάλα Κλασικά Εικονογραφημένα**» από τους Μικρασιάτες αδελφούς Πεχλιβανίδη και τις εκδόσεις Ατλαντίς. Τα μικρά εικονογραφημένα αφορούν παραμύθια και τα δεύτερα πρόκειται για μεταφορά της κλασικής λογοτεχνίας σε εκλαϊκευμένη μεταφορά. Η περιοδική τους συχνότητα είναι κάθε πρώτη και δεκαπέντε του μήνα. Το

πρώτο ελληνικό comic story, με τα λόγια σε λεζάντες, όπως και παραμυθιών, από όλο τον κόσμο, που ξεκινά την 1η Μαρτίου του 1951, με το έργο «οι Άθλιοι» του Βίκτωρα Ουγκώ, που ξεσηκώνει αντιδράσεις της καλλιτεχνικής και πολιτικής ελίτ, για να αποτραπεί η αμερικανοποίηση. Τα **90.000** τεύχη που τυπώνονται σε τετραχρωμία με λεζάντες για τα λόγια στη ροή της εικονογράφησης, πουλήθηκαν μέσα σε ένα χρόνο και έγινε αμέσως επανέκδοση δύο φορές, φτάνοντας την πώληση του ενός εκατομμυρίου εντύπων. Αυτά φέρνουν την επαφή της κλασικής λογοτεχνίας σε όλες τις κοινωνικές τάξεις, κάνοντάς τα δημοφιλή, όσο υπήρξε η εμφάνισή της ροκ μουσικής, πράγμα που δημιουργεί δυσπραγία στις προηγούμενες εκδοτικές εταιρίες του είδους, που κλείνουν η μια μετά την άλλη! Για τη μεταφορά τους σε γραφή comic story, επιτάσσονται συγγραφείς, όπως ο **Βασίλης Ρώτας** και εικαστικοί όπως ο **Κώστας Γραμματόπουλος**, ο **Γιώργος Βακαλό**, ο **Μποστ** και άλλοι. Η ταχύτητα από την ανάληψή της εργασίας τους μέχρι την παράδοσή τους στο τυπογραφείο, θα φέρει ανάλογα αποτελέσματα με αυτά των χειροποίητων γιγαντοαφισών του κινηματογράφου, ενώ οι επίπεδες επιφάνειες των φορμών των χρωμάτων παραπέμπει συχνά άθελά τους στο κίνημα των «**φωβ**» και των «**ναμπί**». Παραδόξως, οι ατέλειες αυτών των εκτυπώσεων που προκαλούνται από τα πενιχρά μέσα και τις ελλείψεις των τυπογραφείων της Ψωροκώσταινας, θα αναδείξουν μια αυθεντική και αναγνωρίσιμη νέο Ελληνική αισθητική.

Με την ίδια πολιτική για πολλά χρόνια θα συνεχίσουν επιτάσσονται κυρίως ζωγράφοι και χαρακτές για την εικονογράφηση παιδικής λογοτεχνίας Ελλήνων συγγραφέων. Η άνθησή τους θα ωριμάσει στα χρόνια της Μεταπολίτευσης, όταν προστίθενται νεοελληνικοί νεοτερισμοί, με χαρακτηριστικά συγκεκριμένων καλλιτεχνικών σταθμών, ενώ χρησιμοποιούνται απόφια έργα γνωστών Ελλήνων εικαστικών, που συνοδεύουν κείμενα, που δημιουργούνται για αυτά, μιώντας τη νέα γενιά στην τέχνη. Στο τέλος της δεκαετίας του **1980**, είναι πια εμφανής η παρουσία μιας πλειάδας καλλιτεχνών, που εξειδικεύονται μόνο στην εικονογράφηση παιδικών βιβλίων, αφήνοντας το στίγμα της προσωπικής τους μανιέρας. Αυτοί θα αποκτήσουν αποκλειστικές συνεργασίες και το έργο τους θα αντιπροσωπεύει τη χώρα μας σε δι-

εθνείς εκθέσεις βιβλίου. Πειραματισμοί νέων υλικών, όπως κολλάζ και άλλες γραφές, θα επιταχθούν στην ελληνική εικονογραφία, τη δεκαετία του 80, όταν θα αρχίσουν να εμφανίζονται και αποκλειστικοί καλλιτέχνες εικονογράφησης παιδικών παραμυθιών, με εκπληκτική δεξιότητα προσωπικής μανιέρας. Την ίδια περίοδο, θα εμφανιστούν επιθετικά και θα κυριαρχήσουν, τουλάχιστο για δύο δεκαετίες, κόμικς, που έχουν μεγάλη έκταση πλοκή, με παλαιούς κλασικούς δημιουργούς, αλλά και μια νέα γενιά φανταστικής και urban σύγχρονης θεματικής. Τότε, θα κάνουν την

εμφάνισή τους δειλά-δειλά και οι πρώτοι Έλληνες, με έντονη εικαστική γραφή δημιουργοί, όπως ο ζωγράφος και χορογράφος **Δημήτρης Παπαϊωάννου** και άλλοι.

Αυτές τις δεκαετίες αρχίζει ένας πυρετός συλλογής και εκδόσεων παραμυθιών ανά περιφέρεια και τόπους της Ελλάδας. Η ελληνική τέχνη των κόμικς θα δείξει άρτια από τις αρχές του τελευταίου αιώνα.

Σήμερα, υπάρχουν πλέον σχολές του είδους, κρατικές και ιδιωτικές, για την εικονογράφηση. Δυστυχώς, στη χώρα μας, οι εκθέσεις βιβλίων απέχουν πολύ σε ποιότητα και ανταποδοτική σχέση των εκθετών και της προοπτικής συνεργασιών και μοιάζουν περισσότερο με παζάρι δρόμου. Τα φεστιβάλ παραμυθιών περιορίζονται σε παρωχημένου τύπου εκδηλώσεις, εντύπων υλικών, διαμόρφωσης εκθεσιακών χώρων κτλ., ενώ η τέχνη της εικονογράφησης προβάλλεται πολύ σπάνια.

Μεγαλωμένη με τον απόηχο αυτών των εκδόσεων και τη ροκ επανάσταση, συγχωνεύω αυτά στην προσωπική μου γραφή. Όταν την δεκαετία του 1990, σε μαθήματα τέχνης και πολιτισμού, που οργανώνω για παιδιά, αντιλαμβάνομαι ότι αγνοούν τους τοπικούς θρύλους και την ιστορία, ξεκινάω να συμπεριλαμβάνω αυτά σε στοχευμένα παιδικά βιβλία και φτιάχνω τον εκδοτικό οίκο «Μυκόνιο Φως». Σε όσα από αυτά, υπερτερεί η ιστορία και παράδοση, ακολουθώ μια λαϊκότροπη εικονογράφηση μικτής τεχνικής, ενώ στις νεότερες ιστορίες, όπως του «Πέτρου Πελεκάνου της Μυκόνου», ακολουθώ τη γλαφυρότητα του παλιού αναγνωστικού, με ξυλομπογιές και Ποπ Art-digital art, στη βιογραφία για παιδιά, «Μαρία Κάλλας, μια ζωή σαν παραμύθι», αφού και η ίδια η Κάλλας είναι καινοτομική. Το παιδί πρέπει να αντιμετωπίζεται με τη σοβαρότητα του ενήλικα και για αυτό, με τα έργα μου, δεν του στερώ τον πλούτο της πληροφορίας.

www.marinapetri.gr

Εδώ
Γελάμε

Επιτέλους καλοκαίρι;

ΤΟ ΜΑΝΙΧΕΣΤΟ

ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ
ΚΑΤΕΤΑΝΙΔΗ

Η ΖΩΗ ΜΑΣ
ΕΓΙΝΕ
ΠΑΤΙΝΙ

ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ ΜΠΑΛΟΥΡΔΟΣ

ΚΑΘΕ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΤΕΤΑΡΤΗ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΣΤΟ

ΠΑΡΚΟ ΞΥΛΙΝΑ

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ

ΩΡΑ
8:35

Είσοδος ελεύθερη

μ.μ.

ΕΜ.
ΜΠΑΛΟΥΡΔΟΣ

Ο ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ ΜΑΣ ΣΤΕΛΝΕΙ

ΡΕ.. ΑΛΕΞΗ, ΤΟ ΕΛΛΑΣ,, ΓΡΑΦΕΤΑΙ
 ΚΕ 2 "Λ" ΕΙΒΑΙ ΑΝΟΡΘΟΓΡΑΦΟΣ
 ΣΑΝ ΤΟΥ ΜΠΟΣΤ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΑΡΙΔΗΜΟ
 ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

ΠΟΝΤΙΟΙ 'ΗΡΩΕΣ

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ΚΟΥΚΡΟΠΟΙΟΣ

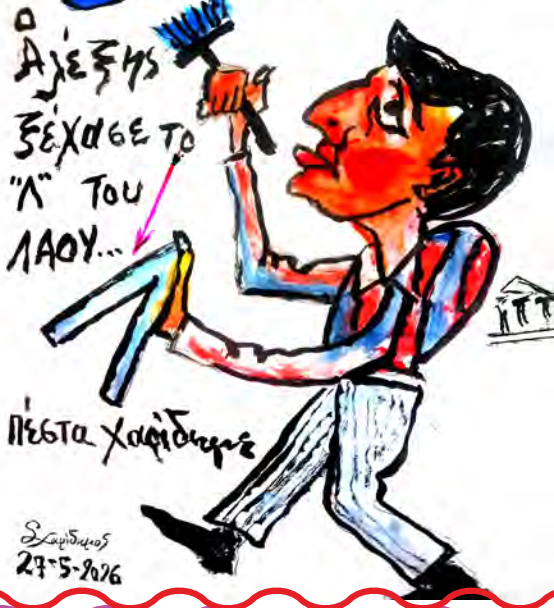

ΑΥΤΟ ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΤΟ ΠΑΡΕΙ...
 ΜΕ ΚΑΡΤΑ
 ΜΕΤΑΦΟΡΑ
 ΔΡΕΦΑΝ..

Ο ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ ΜΑΣ ΣΤΕΛΝΕΙ 2

ΕΛΑΣ

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ Χ. ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ
Ο ΓΑΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ
Σελίδα 79

ΑΜΑΝ... ΜΠΟΧΟΡΗ ΠΑΛΙ
ΠΕΡΑΘΕΣ ΜΕ
ΚΟΚΚΙΝΟ

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΣΤΙΣ ΧΕΙΤΟΝΙΕΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ.
Ο ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ ΞΑΝΑ ΣΤΗΝ
ΠΛΑΚΑ

"Οὐ μοιχεύσεις"

7ο Φεστιβάλ 2510

10 Ιουνίου

στη Σκηνή Brecht-2510

Ώρα 19:00

Καλλι. Επιμέλεια: Γιώργου Αγγέλου

-Ώρα έναρξης: 19.00, Διάρκεια: 60 λ.

Ένα έργο Θεάτρου Σκιών γεμάτο γέλιο, ανατροπές και πολλές παρεξηγήσεις που θα καυτηριάσει το ζήτημα της... μοιχείας όπως δεν το έχετε φανταστεί, στον μπερντέ. Ο Καραγκιόζης και ο Χατζηαβάτης, δύο απλοί λαϊκοί άνθρωποι προσπαθούν μέσα από το γέλιο και τη χαρά να ανταπεξέλθουν στις δυσκολίες της ζωής. Όμως, τι θα γίνει όταν μάθουν ότι οι γυναίκες τους... τους απατούν! Τα φαινόμενα όμως, άλλα θα δείξουν.

Φωνές, Μιμήσεις/Καλλιτεχνική Επιμέλεια: Γιώργος Αγγέλου
Συνεργάτης σκηνής: Γιώργος Πολίτης

ΕΛΛΑΣ
[ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ]

Και εδώ
γελάνε.
Εκτάκτως!

ΠΑ ΤΟ
ΟΥΦΟ!

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ
ΟΥΦΟ, ΠΡΟΕΔΡΕ.
Ο ΤΣΙΠΡΑΣ ΕΙΝΑΙ,
ΜΕ ΝΕΟ ΟΠΟΜΑ!

